

Theologiae Moralis Super Decalogum Seu Decem Dei Praecepta Pars ...

In II. III. IV. Præceptum De Juramentis, Votis, Observatione Festorum, & Jejuniorum, ac obligatione Pietatis & Observantiæ erga Majores: Charitate & Misericordia erga proximum. Pars III.

Sporer, Patricius

Salisburgi, 1713

Sectio III. Obligatio Correctionis fraternæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-60022](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-60022)

tare sitientem, vestire nudum, colligere hospitem: hæc verissimè comprehenduntur nomine eleemosynæ: in quibus omnibus potest esse necessitas vel communis, vel gravis, vel extrema, adeoque obligatio sub peccato mortali. De redemptione captivorum innocentum supra aliquid tactum est, & in his partibus rarus casus. Visitare infirmos & sepelire mortuos, sunt beneficia communia Charitati: quorum omissione, secluso odio, vel inimicitia, aut scandalo aliorum, raro potest contingere peccatum mortale. Procedendum ergo nunc ad opera Misericordiæ spiritualia.

SECTIO III.

Obligatio correctionis fraterna.

SUMMARIUM.

80. Vsque ad n. 85. *Explicatur correctionis, vel correptionis fraterne definitio.*
85. *Ex Charitate quilibet obligatur sub mortali corrigere proximum: ubi*
86. I. *Adest materia sufficiens. Quæ illa? usque ad n. 91.*
91. II. *Certa notitia peccati proximi.*
93. III. *Spes emendationis. Casus varii usque ad n. 99.*
99. IV. *Opportunitas. Quando hæc censeatur adesse, usque ad n. 103.*
103. *Corollarium.*
104. *In correctione fraterna observandus est ordo.*
105. I. *Ut si peccatum proximi occultum, correctio fiat occultata, inter te, & ipsum solum, si emendatio speratur.*
106. *Si te non audierit. adhibe tecum adhuc unum, vel duos.*
107. *Quod si non audierit eos, dic Ecclesia, hoc est, Superioribus.*
108. *Vsque ad n. 112. Quando peccatum est publicum, perniciosum seu contagiosum Reipublicæ, ut proditio.*

conspiraciones &c. aut privata monitio inutilis, predictus ordo servandus non est, sed statim denuntiari potest superiori.

II. Corollarium.

Correctio, vel correptio fraterna definitur: *80*
Admonitio conveniens, quæ ex Charitate, & misericordia proximum à malo, vel periculo peccati ad bonum honestatis convertere nitimur: Nimirum vel ad proximi peccatum emendandum, si jam perpetratum sit: vel impediendum, si in proximo sit perpetrandum. Dicitur

I. *Correctio, vel Correptio*: Etsi enim hæc duos proprie in rigore differant. Correptio enim proprie significat ipsam admonitionem factam ad emendationem proximi, velut medium: Correctio verò significat ipsam emendationem proximi factam per correptionem, tanquam finem. Multi enim possunt corripri, qui tamen non corriguntur. Aliter apud *S. Thomam*, & alios. *Correptio* proprie significat admonitionem fraternam, quæ est fratris ad fratrem, & actus Charitatis. *Correctio* verò significat admonitionem judicalem, quæ est Superioris ad subditum, & actus justitiæ ordinatus ad bonum commune. Communiter tamen *correctio*, & *correptio*, cum addito, *fraterna* pro eodem sumuntur.

II. *Est admonitio conveniens*: facta nimirum *82* cum debitis conditionibus, quæ communiter assignantur tres, ut scilicet sit *secreta, charitativa, & opportuna*, de quibus in assertione. Neque correctio fraterna conveniens fit solo sermone, admonendo,

corripiendo, dehortando proximum de peccato, sed etiam signo, vel quocunque modo utili ad proximum à peccato removendum.

83 III. *Qua ex charitate, & misericordia:* Correctio enim fraterna est actus *Charitatis* volentis proximo bonum maxime spirituale; & nolentis malum oppositum, adeoque pro posse conantis amovere, juxta illud D. Augustini Serm. 16. De verbis Domini, *Debemus autem amando corrigere, non nocendi cupiditate, sed studio corrigendi.* Legitur totum, est homilia 16. Pentecostes. Et est actus *miseriçordiæ* condolentis proximi miseriam, maxime spirituales peccati, eandemque pro posse conantis sublevare, juxta illud Psalmi 140. *Corripiet me justus in misericordia &c.*

84 IV. *Amalo seu periculo peccati convertere nitimur.* Correctio enim fraterna per se ordinata est ad peccatum proximi vel emendandum, si jam perpetratum sit, vel impediendum, si jam in proximo periculo, vel procinctu peccati perpetrandi proximus existat. Tamen si enim omne peccatum libera voluntate perpetratur, quia tamen peccator propter naturam, vel infirmitatem, passionum vehementiam, intellectus cæcitatem, peccandi consuetudinem, & facile peccat, & difficulter respicit; hinc proximum admonitione nostra, & correctione, vel impedire, ne peccet, vel postquam peccavit, excitare, ut respiciat, magnum sane charitatis, & misericordiæ opus est. Jam quo ad obligationem sit.

ASSERTIO IV.

Praecepto divino naturali, & positivo omnis homo ex charitate obligatur sub mortali corrigere proximum errantem, vel peccantem, aut peccaturum, si nimirum adsit, materia sufficiens, certa notitia peccati proximi, spes emendationis, & opportunitas. Certa de Fide, & omnium doctrina cum D. Thoma 2. 2. q. 33. a. 1. & 2.

Præceptum naturale patet. Nam sicut Præcepto naturali ex charitate & misericordia obligamur sublevare proximi miseriam corporalem per elemosynam, & quidem in gravi necessitate sub mortali: ita eodem præcepto naturali multò magis obligamur ex charitate & misericordia sublevare miseriam proximi spiritualem in peccato, vel proximo periculo peccandi constituti: utique potiori jure sub mortali, si adsunt conditiones positæ.

Præceptum verò positivum divinum sæpissimè inculcat S. Scriptura, præsertim in Ecclesiastico, & Epistolis S. Pauli, sed clarissimè ipse Christus Matth. 18. *Si peccaverit in te frater tuus, vade, & corripe eum.* Ubi per particulam *in te* non significatur solum peccatum proximi commissum, contra te, sed omne peccatum proximi commissum, vel committendum coram te, videne aut sciente te: & rectè hæc dicuntur etiam fieri *in te*, vel *contra te*: tum quia tibi scandalum ponit, vel saltem justam indignandi causam præbet: Tum quia obligat te ad correctionem, ne ejus peccati fias particeps: unde mox subjungit præceptum: *Vade, & corripe eum, &c.* Sic explicant Gl. in cap. *Si peccaverit.* 2. q. 1.

P P.

PP. & DD. communiter cum D. Augustino *serm. 16. de verbis Domini.* Textum habes homiliâ Dominicæ 6. post Pentecosten. Nunc conditiones requisitæ ad hoc, ut quis hoc præcepto obligetur corripere proximum, breviter explicandæ sunt.

§. I.

Si adsit materia sufficiens.

86 **M**ateria sufficiens ad hoc, ut quis sub mortali obligetur corripere proximum, est solum peccatum mortale nondum emendatum, aut ejus committendi grave periculum. *Omnes.* Solum enim peccatum mortale est spiritualis animæ mors quam velut summam proximi miseriam spiritua-lem, quilibet ad id idoneus, meritò sub gravi culpa tenetur submovere per opportunam correctionem. Et hinc

87 I. Peccata venialia solum, nemo non Superior tenetur corrigere, nisi ad summum sub veniali, cum facillimè potest. *Communis, Cajetanus, Valentia,* alii cum *Laym. l. 2. tr. 3. c. 7. n. 3.* Ratio hujus est: Quia lex charitatis postulat, ut quodvis proximi malum, etsi per se sit exiguum, cum facillimè, & absque ulla nostro incommodo possimus, submoveamus saltem sub veniali. Sub mortali autem obligari poteris per accidens, quando adverteres venialia proximi per se esse ordinata, ac proximam dispositionem ad mortale, aut probabiliter censeris procedere ex affectu mortali, ut tactus, vel aspectus lascivi &c.

88 II. At verò Superiores, maximè Religiosi, ex officio

officio semper tenentur corrigere etiam venialia subditorum, & quidem etiam sub mortali, si impunitas, & licentia peccandi venialiter nimium invalesceret, cum notabili damno Religionis, & Religiosæ disciplinæ detrimento. Similis est ratio de Patrefamilias respectu fillorum, ut ex communi notant *Tannerus & Laym. cit.* In particulari tamen cum uno, vel altero in ejusmodi defectu, præsertim occulto, seclusoque aliorum scandalo, dissimulare, meritò à graviore culpa excusat cum aliis *Diana cit. p. 4. tr. 3. resolut. 72.*

III. Neque tenetur quis corrigere proximum de peccatis mortalibus, si sciat, vel credat, eum emendasse, & resipuisse, vel mox se emendaturum, aut ab alio corrigendum, tunc enim, si vel à se ipso, vel ab alio emendatus, vel emendandus sit, non est ei necessaria nostra correctio. Addit *Laym. cit. n. 2.* valde probabilem esse sententiam. *Gl. in c. Si peccaverit, 2. q. 1.* peccatum præteritum, si non sit periculum reiterandi, non cadere sub præceptum correctionis, cum nec ipse pœnitens obligetur statim per pœnitentiam peccatum commissum emendare, secundum communiorum sententiam.

IV. De se mortalia, at jam commissa ex ignorantia invincibili non cadunt sub præceptum correctionis, nisi ex eorum commissione grave secutum esset scandalum, aut detrimentum proximi: sed peccata committenda ex ignorantia invincibili corrigenda sunt, maximè si sint contra jus divinum, nisi desperetur fructus, vel majus inde malum sit secuturum; ubi etiam Confessarius quandoque dissimulare

§. II.

Certa notitia peccati proximi.

- 91 **A**D hoc ut quis teneatur corrigere proximum, requiritur notitia certa & probabiliter convincens proximum peccasse, vel peccare velle. Nam temerariis judiciis, suspicionibus, incertis rumoribus credendum non est. Multò minus ex professo in aliorum vitam inquirere debet privatus ad finem correctionis, sed solum Superiores, quibus ex officio incumbit vigilare super gregem suum, adeoque etiam dubiis malis occurrere.
- 92 In dubio ergo, an proximus peccarit, aut peccaturus sit, nec ne, solus Superior per se inquirere debet, & stante etiam dubio, admonere potest: privatus autem per accidens quandoque poterit.
1. Quando peccatum dubium cederet in magnum detrimentum tertii, vel communitatis, ut proditio, heresis &c.
 2. Quando mors immineret corrigendo
 3. Quando probabiliter putares proximum non ægrè laturum, si etiam in dubio moneatur; alioquin res periculosa est: & sæpè etiam magnarum tricarum causa sunt correctiones imprudentes ex dubiis, & incertis indiciis, ut movent *DD. cit.* Additque *Diana* citatus, etiam Superiores non facillè debere credere spontaneis delatoribus, nec super hoc in particulari inquirere, nisi alia signa pateant.

§. III.

Spes emendationis.

AD hoc, ut quis teneatur corrigere proximum, ⁹³
necessariò requiritur spes probabilis emen-
dationis in correpto, ac fructus correctionis nostræ.

Et hinc

I. Non tenetur corrigere proximum privatus, ⁹⁴
(aliud est de Superiore, Confessario, Concionatore,
quorum officium postulat præstare, quantum præ-
stare possunt) quoties non affulget spes emendatio-
nis, vel ullius utilitatis, etiamsi non putetur deterior
futurus. *Omnes*: contra unum, quem sciam,
Adrianum. Nam cessante fine, cessat ratio ope-
randi propter finem: correptionis autem finis
est emendatio, & utilitas correpti, quâ desperatâ,
frustra adhiberetur illa: quia hoc ipso, quo non
prodest, obest correptio; quia facta correptione,
non resipiscens gravius peccat, majorémque pœnam
sibi adsciscit. Etratione hujus à præcepto cor-
reptionis excusantur ubique personæ non magnæ
authoritatis, ac etiam alii respectu nequitia: ut
etiam observat *Diana cit.*

II. Minus tenetur privatus corrigere peccan-⁹⁵
tem, quando non modò abest spes emendationis,
sed etiam prævidetur deterior inde futurus, odio,
iracundiâ, vindictâ exarsurus, contempturus, au-
daciùs peccaturus. Proverb. 9. *Nolâ arguere deri-
sorem, ne oderit te.* Quòd si tamen corrigendus ad
tempus quidem videatur exarcerbandus, postea,
sedatâ passione, corrigendus, & melior alia occasio
expectari nequeat, omninò corrigendus est, ob
majus

majus

majus ejus bonum, interim permisso peccato: quod multò magis verum est, si solùm tristitiâ, vel pudore videatur afficiendus, sed tamen emendandus: juxta illud 2. Corinth. 7. *Quoniam et si contristavi vos in Epistola, non me pœnitet &c. Non quia contristati estis, sed quia contristati estis ad pœnitentiam.*

96 III. Quod si dubium sit, an correctio sit profutura, nec ne, dummodò constet non esse obfuturam, nihilominus adhibenda est: Quia tunc præceptum correptionis de peccato certò est in possessione: & de fructu bono benè sperandum. *Communis apud cit.*

97 IV. Si verò dubium sit, an correptio sit profutura, vel obfutura, an correptus inde deterior futurus, an majus malum secuturum? conferenda est utilitas sperata cum damno timendo, & majus minori præferendum. In æqualitate, correptio omninò omittenda: quia tunc major est obligatio præcepti negativi, de non nocendo proximo, quàm affirmativi, de ejus bono procurando. Excepto tamen casu extremæ necessitatis, si talis corripendus in peccato esset moriturus; tunc enim ob imparitatem mali incurrendi præponderat præceptum affirmativum, exemplo Medici corporalis in extrema necessitate licitè adhibentis media etiam dubia. *Communis D.D. apud Tannerum, & Laym. cit.*

98 In omnibus verò excipiuntur Superiores, quorum officium est corrigere subditos, non solùm ex Charitate ad ipsorum bonum, sed etiam ex justitiâ

ad bonum commune, etsi talis correctio sæpè non pro-
 fit, sed oblit correpto; ut rectè monet etiam S.
Thomas cit. q. 7. a. 7.

§. IV.

Opportunitas.

AD hoc, ut quis teneatur corrigere proximum, 99
 tandem requiritur *opportunitas*, secundum
 omnes circumstantias personæ, temporis, loci. Ex
 parte personæ corripientis

I. Requiritur, ut ipse opportunè possit, seu
 prudenti iudicio idoneus censeatur ad hîc & nunc
 corrigendum proximum. Quòd si adsit magis
 idoneus, non tenetur minùs idoneus. Ad hoc ta-
 men, ut quis sit idoneus ad corrigendum exfrater-
 na charitate, non requiritur, ut sit par, vel æqua-
 lis corripiendo, quin etiam inferior Superiorem
 peccantem, positis dictis conditionibus, corrigere
 potest, & debet: ut ex S. *Augustino* etiam docet
 D. *Thomas a. 4. Optimè* tamen notat ex nostro *Ga-*
briele Laym. cit. c. 7. n. 2. aliter corripendum esse
 inferiorem, aliter æqualem, aliter Superiorem. In-
 ferior plerumque increpandus, postea mansuetè
 hortandus, oleo cum vino in vulnus infuso. *Galat.*
6. Si preoccupatus fuerit homo in aliquo delicto,
vos, qui spirituales estis, huiusmodi instruite in
spiritu lenitatis. Æqualis verò amice commone-
 dus. Superior humillimè rogandus *I. ad Timoth.*
5. Senioreni ne increpaveris; sed obsecra ut patrem.
 Excipe semper, nisi gravitas delicti, malitia, peri-
 culum, scandalum &c. aliud exigat. Lege S. *Theo-*
nam loco cit.

100 II. Quamvis munus correptionis proprium sit justorum, juxta illud Psalmi 140. *Corripet me justus*: ideoque peccator in simili, vel majori peccato constitutus minus idoneus censeatur ad munus correptionis, cui dicitur Lucæ 4. *Medice curate ipsum*: nihilominus positis conditionibus, in defectum aliorum, etiam peccator tenetur corrigere peccantem, ita tamen ut in ipsa correptione peccatum non appareat: ut quid enim notorius fornicarius, ebriosus &c. alium fortè sic peccantem corripiat? Quin tali dicatur Matth. 7. *Hypocrita, eice primum trabem de oculo tuo, & tunc videbis eicere festucam de oculo fratris tui.* Et certum est Superiores, cum suis verbo, exemploque ex officio præire debeant, ad finem utilis correptionis teneri per poenitentiam emendare vitam suam: idque valde propabile etiam de privato, saltem in raro casu, si videat proximum correctione sua gravissimè indigere, ut ex *Navar. Valentia*, aliis notat Laym. *cit. c. 7. in fine.*

101 III. Quoad corripientem porrò requiritur oportunitas, ut commodè possit corrigere proximum absque suo gravi incommodo, vel periculo. Nemo enim, (nisi superiores, quorum officii est, animas pro ovibus ponere) cum gravi suo incommodo, vel periculo, maximè mortis, tenetur corrigere peccantem, nisi fortè in extrema necessitate, si corrigendus esset moriturus in peccato mortali, & correcturus in statu gratiæ; ut probabiliter docent *D. Thomas a. 6. Navar. alii.* Sed de hoc *Sequitur.*

IV. Ex parte personæ corrigendæ denique requiritur 102
opportunitas loci, temporis, & aliarum circumstantiarum, quibus prudenter sperari possit, utiliter corripiendus, & commodior opportunitas aliâ expectari vix possit, quæ omnia prudenti iudicio relinquuntur. An etiam liceat differre occasionem, & correctionem proximi peccantis, ut inde sapius peccet, & postea efficacius corripiatur, & emendetur; ex hoc præcisè capite consultum non est, nisi in casu raro, quando nulla prorsus esset alia spes utiliter corripiendi, & emendandi proximum, præsertim subditum, maximè de gravi, & scandaloso peccato; ut cum aliis etiam notat Navar. c. 3. n. 13.

COROLLARIUM.

His ergo quatuor conditionibus ita explicatis 103
concurrentibus, quilibet etiam homo privatus idoneus sub mortali obligatur corrigere, verèque mortaliter peccat, & alieni peccati participem se facit, quando scienter, & culpabiliter libere omittit facilem sibi correctionem proximi peccantis. Excusantur autem saltem à mortali, qui aut ob inadvertentiam, aut naturalem passionem timoris, verecundiæ, pusilanimittatis, non advertentes, se ad hoc tam strictè obligati, vel ad hoc minus se idoneos existimantes, correctionem omittunt: ut ex S. Thoma cit. notat Tannerus Laym. & alii. Certum ergo est apud sæcularem privatum non adeò sæpè concurrere omnes conditiones, ut sub mortali obligetur corrigere proximos. At nimis sæpè apud Superiorio-

periores, tam sæculares, quàm Ecclesiasticos, & Religiosos, quippè sub duplici titulo, & charitatis, & iustitiæ, ratione muneris sui obligatos, ideóque culpabili omissione dupliciter gravissimè peccaturos, quin etiam ad restitutionem obligandos, si ex eorum negligentia in corrigendo subditos, aliquod damnum inferatur aliis, ut suo loco probabitur. Sub nomine autem, & obligatione Superiorum etiam comprehenduntur parentes respectu filiorum; Tutor respectu pupillorum; Dominus respectu mancipiorum, servorum, non autem respectu famulorum, operariorum, quos, quia liberi sunt, non ex iustitia, sed charitate solum corrigere tenentur: ut notat *Diana p. 7. 11. 3. resolut. 9. & 31.*

ASSERTIO V.

104 **I**N correctione fraterna peccati occulti de precepto, & sub peccato ex genere suo mortali observandus est ordo præscriptus à Christo *Matth. 18. Si autem peccaverit in te frater tuus, vade & corripe eum inter te & ipsum solum. Si te audiverit, lucratus es fratrem tuum. Si autem te non audierit, adhibe tecum adhuc unum, vel duos, ut in ore duorum, vel trium restitum stet omne verbum. Quod si non audierit eos, dic Ecclesie: si autem Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut Ethnicus & publicanus.* Ratio hujus præcepti, & ordinis fundatur in jure naturali de non nocendo proximo, ut nimirum correctio fraterna fiat, quantum potest, cum minimò damno proximi: hoc autem fit servando hunc ordinem præscriptum à Christo: ergo

est obligatio eum servandi ex se gravis. Ita communissima cum S. Thoma cit. q. 33. contra paucos aliquos, qui volunt eum ordinem solum esse in consilio. Itaque juxta verba Christi pono sequentes regulas.

REGULA I.

Corripe eum inter te, & ipsum solum. **Qua-
Ios**
docunque peccatum proximi est occultum, nec Communitati specialiter perniciosum, nec in damnum tertii cedens, & correctio secreta satis profutura ad emendationem speratur, adhibenda est correctio secreta, & eam prætermittens, denuntiare Superiori, mortaliter illicitum est. Communissima cum S. Thoma cit. a. 8. & ipso D. Augustino, *serm. 16. de verbis Domini.* Ratio à D. August. indicata est: *Nam si solus nosti, quæ peccavit in te, non es corrector, sed proditor.* Nimirum: quia omnis injusta infamatio est peccatum mortale: at qui secreta correctione sufficienter posset corrigere, & emendare proximum, eamque omittens, immediatè denuntiat Superiori, injustè infamat proximum in materia gravi; ergo peccat mortaliter, *per se loquendo*: Nam si probabile videatur, quòd correctio secreta nihil, vel non satis profutura sit, quòd subsit periculum relapsus, aut maximè, si peccatum cessurum sit in detrimentum Communitatis, aut tertii, in publicum scandalum &c. jam omitta correctione secreta, licitè denuntietur Superiori, adhuc tamen denuntiatione fraterna, *obcharitativà*, non judiciali, nimirum Superiori, non ut personæ publicæ, &

Judici ad punitionem, sed ut personæ privatæ, & pio patri, qui melius ad emendationem, & efficacius sciat corrigere errantem: quo casu & ipse Superior in terminis correctionis charitativæ sistere debet, nec ad punitionem publicam procedere potest; nisi comperiat correctionem hanc paternam nihil proficere. Quod valde notent indiscreti, & insulsi Superiores. Lege S. Thomam, *Quodlibeto* II. q. 13. Adde etiam casum: cum quis sponte cedit juri suo, ut defectus sui immediate denuntietur Superiori, uti ex Constitutionibus Pontificiis accidit in Societate Jesu. Et nostra etiam Statuta volunt, ut Fratris in itinere delinquentis defectum socii Superioribus denuntient: tunc enim licite fiet; quia volenti, & talem Ordinem scienter suscipienti, non fit injuria. Alias Exceptiones ponam sub regula quarta.

REGULA II.

106 *S*icte autem non audeat, adhibere tecum adhuc unum, vel duos &c. Quodcumque ad correctionem vel emendationem delinquentis frustra adhibita est correctio secreta, & profutura speratur adhibitio unius, vel alterius testis privati, adhibendi sunt antequam denuntietur Superiori, ut Personæ publicæ, seu Judici. *Ratio*: Quia correctio fraterna ex charitate ad utilitatem proximi præcepta, fieri debet cum minori, quo potest, incommodo: minus autem ordinariè est incommodum proximi, peccatum suum innotescere, & corrigi coram uno, vel altero privato, quam

quàm coram Superiore, ut persona publica & iudice &c. ergo ad hoc corrigens obligatur, etiam sub peccato gravi, juxta incommodi rationem. Ubi tamen observandum, si peccatum proximi aliquibus sit notorium, illi consciis adhiberi debent testes ad correctionem, ut sine peccato infamationis, non possint adhiberi alii inscii: Si verò peccatum omninò sit occultum, & inemendatum cum periculo relapsus, aut damni tertii, vel Communitatis, possunt adhiberi alii, qui non nòrunt; tum, ut ipsimet observent peccatum fratris; tum, ut iis adhibitis peccans efficacius corrigatur: Tum denique, ut peccante te, in peccato omninò pertinaci, ad Superiorem delato, possint esse testes.

Communis DD. apud Tanner Laym. Diannam citt.
Ratio est: Quia illud aliquale damnum famæ debet cedere majori utilitati spirituali delinquentis &c. Advertunt tamen *DD. citt.* eo casu, quo adhiberi possunt, & debent testes ignari criminis ad correctionem proximi, apud Regulares ordinariè crimen denuntiari posse ipsi Superiori, ut personæ privatae, & spirituali Patri, si sit vir verè prudens, discretus, spiritualis, non habens rancorem seu odium adversus subditum delinquentem (ait ipse S. Thomas Quodlibetò 13.) Rationem dat *Layman*; Quia Prælatus ut spiritualis Pater præsumitur magis idoneus ad fratrem juvandum, quàm alii: neque decet, ut alii in congregatione crimen fratris resciant, & de eo loquantur; & is, ad quem ex officio pertinet, & melius juvare posset, ignoret.

REGULA III.

107 **Q**uod si non audierit eos, dic Ecclesia: Hoc est Superiori, seu Rectori Ecclesiæ, vel Communitatis. Quodcumque frustra adhibita est correctio privata, aut etiam coram testibus, crimen proximi, etsi occultum, sed inemendatum manens, denuntiandum est Superiori, tanquam *Patri spirituali* primario, & per se; & secundo solum, ac per accidens, *ut iudici*: ad hoc nimium, ut crimen denuntiatum ab eo paternè, & secreto corrigatur; & si frustra sit, debito modo judicialiter puniat. *Communissima cum S. Thoma a. 8.* Ratio patet: Quia tenemur ex Charitate succurrere proximo in miseria, maximè spirituali constituto, quantum possumus; atqui in proposito nullum superest medium juvandi proximum, nisi denuntiatio ad Superiorem: & illa aliqualis apud Superiorem infamatio, dicitur cedere majori bono spirituali proximi à peccato emendando. Unde (ut jam supra innui) ex hac sola denuntiatione charitativa, & secreta peccati, superior nullo modo potest procedere ad poenas ordinarias, neque crimen denuntiatum publicare in Capitulo; sed tenetur errantem in secreto corrigere, admonere, & juvare modis opportunis, dummodo peccatum fateatur, & obedire velit. Si autem peccatum omninò neget, aut obedire nolit; si quidem peccatum occultum nemini perniciosum sit, nec periculum relapsûs subsit, cessandum erit; si verò perniciosum sit Communitati, vel tertio, (prout certè in Religionibus est peccatum carnis

nis cum complice, maximè extranea &c.) procedendum erit a l testes, signa, indicia inquirenda &c. juxta ordinem juris.

REGULA. IV.

PRædictus ordo charitatis fraternæ servandus¹⁰⁸ non est in his maximè casibus.

I. Quando peccatum est publicum, notorium, scandalosum in aliqua Communitate. Tunc enim publicè urgendus est reus, si quis ad hoc idoneus putetur; aut immediatè Superiori denunciandus. Quo sensu præcipit Apostolus 1. Timoth. 2. *Peccantes coram omnibus argue, ut & ceteri timorem habeant.* Quæ verba D. August. Serm. 16. *de verbis domini.* Conterens cum verbis Christi: *Corripe eum inter te, & ipsum solum:* ait: *Corripienda ipsa sunt coram omnibus, quæ peccantur coram omnibus, ipsa verò corripienda sunt secretiùs, quæ peccantur secretiùs: Distribuite tempora, & concordate Scripturas.*

II. Quodcumque peccatum perniciosum Rei¹⁰⁹ publicæ, aut contagiosum, ut prodiones, conspirationes, hæreses, in Religionibus etiam fornicationes, aliæque peccata carnalia, maximè facta cum complice extranea &c. si secreta admonitione corrigi nequeat, quisquis scit, & sibi credendum fore existimat, tenetur sub mortali denunciare Superiori, vel ei, ad quem spectat tale malum avertere. *Omnes.* Quia ex ordine charitatis bonum commune præferendum est malo privato, & consequenter etiam aversio mali communis aversioni mali privati. Similiter, quando peccatum

cedit in detrimentum tertii, quod detrimentum præponderet malo aliquali peccantis apud Superiorem incurrendo, & secreta admonitione præveniri non possit, immediatè denuntiandum est Superiori, aut illi ipsi tertie personæ, ut sibi caveat, intimandum, hoc enim postulat ratio charitatis, nec tenor proximi nocentis servare famam cum tertii detrimento, vel Communitatis.

110 III. Quodcumque proximi peccatum mortale inemendatum manet, & secreta admonitio, vel etiam testium adhibitio inutilis omninò videtur, immediatè denuntiandum erit Superiori, modo jam dicto regulâ primâ, & tertiâ. Nam opus est ut bonum proximi procuretur per media magis efficacia, ubi minora ad effectum inutilia sunt: neque Christus præcepit eum ordinem correctionis debere servari inutiliter. *Communissima apud cit.*

111 IV. Quodcumque quis potest licitè peccatum proximi denuntiare Superiori, etiam sub mortali tenetur denuntiare, quando legitimè interrogatur, maximè præcepto Superioris: Quando verò proximi peccatum occultum non potest licitè denuntiare, etiam accedente Superioris mandato, illicitum manet. Communis cum S. Thoma q. 33. a. 7. ad 5. Nav. Sytv. Sanchez, alii cum Laym. l. 3. de justit. tr. 3. p. 2. c. 4. n. 8. Unde nullus licitè potest denuntiare Superiori interroganti peccatum occultum proximi, si firmiter credat, eum omninò jam emendâsse, nec esse periculum relapsus: tunc enim cessat finis præcepti, & servanda est fama fratris: ut cum Navar. notat Laym, cit. *coralaris* 1. E contra verò Marchant. hâc *tract.* 2. Tit.

4. Seet. 2. q. 1. in corollario, meritò invehitur in perfidam, & abominandam charitatem aliquorum, qui peccata aliorum vergentia in damnum, vel scandalum Communitatis, Religionis, & aliorum, etiam inquisiti, v. g. in visitationibus, celant, ne peccans aliquod famæ dispendiũ, aut pœnam incurrat; cum certissima regula sit in intimis charitatis, & legis naturæ visceribus firmata: *sub peccato mortali præferri debet bonum, commune, bono particulari.*

COROLLARIUM.

EX dictis patet de cæteris quoque operibus Mi-¹¹²sericordiæ, & Charitatis spiritualibus. Nam: *Docere ignorantem, consulere dubitanti, corrigere errantem;* lipuidò spectant ad correctionem fraternam: & in materia ad salutem necessaria, nimirum peccati mortalis, obligant idoneum sub mortali, ob rationem sæpius repetitam. *Remittere injuriam,* qua ratione quis teneatur, latè dictum tr. 2. c. 6. seet. 2. *Solari mœstos, supportare onerosos, pro omnibus orare &c.* positivè loquendo, consilia potiùs sunt, quàm præcepta Charitatis. Patent etiam omnia peccata externa omissionis contra charitatem, & misericordiam, tam in corporalibus, quàm spiritualibus. Quorum præcipua capita sunt: *omissio elemosynæ,* vel cujusvis beneficii corporalis in necessitate proximi, & *omissio correctionis fraterne,* & cujusvis auxilii spiritualis in necessitate proximi debito tempore, circumstantiâ &c. exhibendi. Cæterum peccata externa commissionis contra charitatem proximi, utpote læsio proximi in bonis animæ, vitæ, famæ, fortuna,

na,

na, &c. sunt necessariò etiam peccata contra justitiã
De quibus in Tractatu 5. per totum Caput quintũ

SECTIO IV.

De Ordine Charitatis.

SUMMARIUM.

115. *Qualis ordo servandus in diligendo proximo.*
116. *Post Deum, ceteris paribus, homo tenetur magis diligere seipsum, quàm proximum equalem.*
117. *Usque ad n. 120. Ceteris disparibus, tria observanda sunt. Quantitas necessitatis. 1. Quantitas boni necessarii, & 3. Conjunctio personæ.*
120. *Ordo Charitatis quoad bona spiritualia.*
122. *Usque ad n. 125. Ob nullam causam potest homo sine peccato, carere gratia, vel beatitudine.*
125. *Quoad bona spiritualia ad salutem necessaria tenetur homo plus diligere proximum, quàm seipsum quoad bona temporalia.*
126. *Usque ad n. 129. resolvuntur, & excipiuntur varia.*
129. *Casus notabilis de Saga confitente se plures infantes baptizasse in nomine Diaboli.*
130. *Ordo Charitatis quoad bona temporalia.*
131. *Usque ad n. 135. an, & quando liceat vitam corporalem exponere pro vita corporali proximi?*
135. *Inter proximos plus diligendi sunt magis conjuncti.*
136. *Primò magis conjuncti conjunctione spirituali.*
137. *Secundò magis conjuncti conjunctione carnali.*
138. *Ordo inter conjunctos carnaliter, servandus.*

113 **C**haritas divina in diligendis objectis suis
adeò inæqualibus necessariò exigit, & servat
ordinem aliquem juxta illud Sponsæ Canticoꝝ
2. *Ordinavit in me Charitatem.* Et Salvator ipse
Matth. 22. assignans præcepta Charitatis, præceptum
dilectionis Dei vocat primum mandatum; præceptum
verò dilectionis proximi vocat *Secundum*